

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Historia brevis SS. martyru[m] Agricolæ & Vitalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

DE SS. AGRICOLA ET VITALI MARTYRIBVS. 65
 HISTORIA BREVIS SANCTORVM MARTY-
 RVN AGRICOLAE ET VITALIS, EX ADHOR-
 tatione B. Ambrosij Episcopi ad Virgines.

VI ad conuiuium magnum inuitatur, apophoreta secum ^{Nouebis 4.}
 referre confueuerunt. Ego ad Bononienſe inuitatus con-
 uiuium, vbi ſancti martyris celebrata translatio eſt, apo-
 phoreta vobis plena ſanctitatis & gratiae reſeruau. Apo-
 phoreta autem ſolent habere triumphos principum: &
 haec apophoreta triumphalia ſunt. Chriſti enim noſtri prin- <sup>Chriſti tri-
 umphi, mar-
 tyrum pal-
 ma.</sup>
 cipis triumpho, ſunt martyrum palmae. Nec verò huc diri-
 gebam iter: ſed quia petitus à vobis ſum, debui mecum
 deferre, quae alijs parabantur, nè minor ad vos venirem: vt
 quod in me minus eſt, quam praſumebatur, in martyre
 plus inueniretur. Martyri nomen Agricola eſt, cui Vitalis
 ſeruus fuit antè, nunc conſors & collega martyrij. Praeſſit ſeruus, vt
 prauideret locum: ſecutus eſt dominus, ſecurus quòd fide ſeruuli iam
 inueniret paratum. Non aliena laudamus. Paſſio enim ſerui, domini
 diſciplina eſt. Hic inſtituit, ille impleuit. Nihil illi decerpitur.
 Quomodo enim minui poteſt, quod Chriſtus donauit? Egre-
 gie & ille, qui homini ſeruauit, ſeruendo didicit, quomodo Chriſto
 placeret. Hic tamen geminam laudem acquiſiuit, in illo magiſterij,
 in ſe martyrij. Certauerunt tamen inter ſe inuicem beneficijs,
 poſtquam aequales eſſe meruerunt. Hic illum ad martyrium
 praemiſit, ille iſtum acceſſiuit.

Nullum ergò ad commendationem hominis conditio affert impedimentum:
 nec dignitas proſapiae meritum, ſed fides, affert. Siue ſeruus, ſiue liber, omnes in Chri- ^{Ephes. 6.}
 ſto vnum ſumus: & vnusquisque quodcunque fecerit bonum, hoc recipiet à Domi-
 no. Nec ſeruitus derogat, nec libertas adiuuat. Vide, ad eam rem quam nihil in
 conditione momenti ſit. Seruus, inquit, vocatus es? non ſit tibi cura. ^{1. Cor. 7.}
 Qui enim vocatus eſt in Domino ſeruus, libertus eſt Domini. Similiter qui liber
 vocatus eſt, ſeruus eſt Chriſti. Vide, inquam, vim Apoſtoli. Plus puratur
 dediſſe ei, qui ſeruus, quam ei, qui liber vocatus eſt. Ex ſeruo enim
 libertus Chriſti ſit, ex libero ſeruus. Sed nulli plus dedit, verum
 vtrique aequalem meſuram diuiſit. Apud Chriſtum enim ſeruitus &
 libertas aequa lance penduntur, nec villo diſcerniculo bonae ſeruitutis
 & libertatis merita diuiduntur: quia nulla maior eſt dignitas, quam
 ſeruire Chriſto. Denique Paulus ſeruus Chriſti Ieſu. Haec enim ſeruitus
 glorioſa eſt, in qua gloriatur & Apoſtolus. An non ſumma gloria eſt,
 quando tali precio aſtimari ſumus, vt ſanguine Domini redimeremur?
 ſed pergamus ad caetera. <sup>Chriſto ſer-
 uire, ſumma
 dignitas.
 Rom. 1.</sup>

Cumque ſanctus Vitalis cogere-
 tur à perſequentibus, vt Chriſtum negaret, & ille <sup>s. Vitalis
 omne ge-
 nus tormen-
 torum ex-
 peritur.</sup>
 amplius proſtiteretur Dominum Ieſum Chriſtum, omnia tormentoſi genera in eum
 exercentes, vt non eſſet in corpore eius ſine vulnere locus, orationem fudit ad Do-
 minum, dicens: Domine Ieſu Chriſte, ſaluator meus & Deus meus, iube ſuſcipi ſpi-
 ritum meum: quia iam deſidero, vt accipiam coronam, quam Angelus tuus ſanctus
 mihi oſtendit. Et completa oratione, emiſit ſpiritum.

Sanctus verò Agricola mitior habebatur moribus, vt ab ipſis etiam inimicis dilige-
 retur. Ideoque differebant eius paſſionem. Sed haec perſecutorum honorificentia,
 omni erat inmanitate acerbior, quae inuidebat martyrium. Denique vbi non acquie-
 uit ſanctus Agricola, crucifixus eſt: vt aduertamus illas blanditias eorum, non ſaduli- <sup>s. Agricola
 crucifixus.</sup>
 tatis fuiſſe, ſed fraudis. Supplicio ſerui, dominum terrere voluerunt. Vertit hoc Chri-
 ſtus in gratiam, vt martyrio ſerui, dominus inuitaretur. Vtrique nomen aptum mar-
 tyrio, vt designati ad martyrium ipſis vocabulis viderentur. Ille, Vitalis dictus eſt, quaſi
 qui contemptu iſtius vitae, veram illam vitam aeternam ſibi haberet acquirere: iſte,
 Agricola, qui bonos fructus ſpiritualis gratiae ſeminaret, & ſacri ſanguinis effuſione,
 meritorum ſuorum omnium virtutumque rigaret plantaria. Sepulti autem erant in
 Iudaeorum ſolo inter ipſorum ſepulcra. Ambierunt Iudaei cum ſeruulis ſepulturae ha-
 bere conſortium, quorum Dominum negauerunt. Sic & aliquando Baalam dixit: ^{Num. 23.}
 Moriatur anima mea pro animis iuſtorum: & tamen non communicauit eorum
 operibus, cum viueret, quorum in animis cupiebat mori. Et iſti, quos viuentes perſe-
 cuti ſunt, mortuos honorabant.

Cont. 2.
Iohan. 4.

Psal. 18.

Rom. 10.

Eccē vir tā
tus etiā cla-
uus marty-
ris colligit.
Iohan. 20.

Item crucis
eius lignū.

Illic igitur martyris exuias requirebamus, tanquam inter spinas rosam legentes. Circumfundebamur Iudæis, cum sacra reliquia eueherentur: aderat populus Ecclesie cum plausu & lætitia. Dicebant Iudæi: Flores visi sunt in terra, cum viderent martyres. Dicebant Christiani: Tempus incisionis adest. Iam qui metit, mercedem accipit. Alij seminauerunt, & nos metimus martyrum fructus. Iterum audientes Iudæi voces plaudentis Ecclesie, dicebant inter se: Vox turturis audita est in terra nostra. Vnde benè lectum est: Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat scientiam: Dies diei, Christiano Christiano: nox nocti, Iudæus Iudæo. Indicabant ergo Iudæi quod haberent scientiam martyrum, sed non scientiam verbi: id est, non secundum illam solius boni, & solius veri scientiam. Ignorantes enim Dei iustitiam, & volentes se iustificare, iustitiam Dei non receperunt. Detuli ergo vobis munera, quæ meis legi manibus, id est, crucis trophæa, cuius gratiam in operibus agnoscitis. Certè & ipsi demones confitentur. Condant alij aurum atque argentum, ac de latentibus eruant venis, legant preciosa monilia ferta. Temporalis ille thesaurus est, & sæpè habentibus perniciosus. Nos legimus martyris clauos, & multos quidem, vt plura fuerint vulnera, quàm membra. Clamare martyrem dices ad populum Iudæorum, cum clauos eius colligeremus: Mitte manus tuas in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Collegimus sanguinem triumphalem, & crucis lignum. Hæc sanctæ viduæ negare non potuimus postulanti. Munera itaque salutis accipite, quæ nunc sub sacris altaribus reconduntur. Ea igitur vidua sancta est Iuliana, quæ hoc Domino templum parauit atque obtulit, quod hodiè dedicamus: digna tali oblatione, quæ in sobole sua templam iam Domino pudicitia atque integritatis sacrauit.

DE IISDEM SANCTIS MARTYRIBVS, EX GREGORIO TVRONEN. DE GLORIA

Martyrum, Cap. 44.

Pœna temp-
tarij.

Nota mira-
culum.

Obserua ve-
terum ergo
sanctorum
reliquias
studium, ve-
nerationem
& caremo-
nias.
Iohan. 20.
Mirares.

AGRICOLA & Vitalis, apud Bononiam Italiae urbem pro Christi nomine crucifixi sunt: quorum sepulcra, vt per relationem fidelium cognouimus, quia nondum ad nos historia passionis aduenit, super terram sunt collocata. Quæ cum à multis, vt fit, vel tangerentur manu, vel ore oscularentur, admonitus est aditus templi, vt immundi ab ijs arcerentur. Quidam auidax atque facinorosus opertorium vnus tumuli remouet, vt scilicet aliquid de sacris auferret cineribus: missoque introrsum capite, oppressus ab eo, vix ab alijs liberatus, confusus abscessit: nec accipere meruit, quod temerario ausu præsumpsit: sed cum maiori deinceps reuerentia, sanctorum adiuit sepulcra.

Alius quoque tributa publica deferens, sacculum pecuniæ dum iter ageret, negligenter amisit. Appropinquans autem ciuitati, recognoscit se amisisse publicum, quod ferebat. Tunc prostratus coram sepulcris beatorum, cum lachrymis deprecatur, vt perditum, eorum virtute reciperet, nè ipse, cõiunxque ac liberi, ob id captiuitati subigerentur. Egressus autem foras in atrium, virum qui hanc pecuniam in via iacentem repperat, nactus est: scrutatusque diligenter, illius horæ tempore hic sacculum inuenisse se dixit, quo iste martyrum auxilium flagitauit.

Horum reliquias Namatius Aruernorum Episcopus deuotè expetijt, vt scilicet eas in ecclesia, quã ipse construxerat, collocaret: direxitque vnum illuc presbyterum, qui abiens, cum Dei gratia, quæ petierat, detulit: regressusque cum socijs, in quinto ab Aruerna vrbe milliario reuertentes, metatum accipiunt, & ad Episcopum missos dirigunt, vt eis, quid agant, iubeat ordinare. Manè autem factò, sacerdos, admonitis ciuibus, cum Crucibus & cereis ad occursum sanctarum reliquiarum deuotissimus prope- rat. Cumque ei presbyter offerret, vt beatas reliquias adspiceret, si luberet: & ille, Mihi, inquit, magis est hæc credere, quàm videre. sic enim in scripturis legimus sanctis, quia ipse Dominus eos beatos iudicat, qui eum cum non viderint, credidissent. Hac itaque sacerdotis fide pollente, Dominus sanctos suos glorificat in virtute. Nam venientibus illis, subito contenebratum est cælum, & ecce imber umbrosus atque teterri- mus super eos descendit: & tanta pluuia ibidem est diffusa, vt flumina per vias illas currere cernerentur. Veruntamen circa sancta pignora per vnum valde iuge- rum neque vna gutta visa est cecidisse. Et abeuntibus illis, pluuia eos à longè quasi præbens